

*Tekst formalnie zatwierdzony
przez Radę do Spraw Ogólnych
8 czerwca 1998r.*

KODEKS POSTĘPOWANIA (UE) W EKSPORCIE UZBROJENIA

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

OPIERAJĄC SIĘ na Wspólnych Kryteriach uzgodnionych na Radzie Europy w Luksemburgu i Lizbonie w 1991 i 1992r.,

UZNAJĄC szczególną odpowiedzialność państw eksportujących broń,

ZDECYDOWANA ustanowić wspólne standardy, które powinny być traktowane jako minimalne przy zarządzaniu i harmonizowaniu transferu broni przez Państwa Członkowskie i służyć do wzmocnienia wymiany stosownych informacji, mając na względzie osiągnięcie większej przejrzystości,

ZDECYDOWANA zapobiegać eksportowi sprzętu, który mógłby być użyty do wewnętrznych represji lub wewnętrznej agresji, lub przyczyniałby się do niestabilności w regionie,

PRAGNĄC, w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (Common Foreign and Security Policy -CFSP), wzmocnić współpracę i popierać zbieżne działania w zakresie eksportu broni konwencjonalnej,

MAJĄC NA UWADZE środki uzupełniające podjęte przeciwko zakazanym transferom, w postaci programu UE zapobiegającego i zwalczającego nielegalny handel bronią konwencjonalną,

DOCENIAJĄC pragnienie państw członkowskich UE utrzymania przemysłu obronnego jako części swojej bazy przemysłowej oraz dla celów obronnych,

UZNAJĄC, że państwa mają prawo do transferu środków do obrony własnej, zgodnie z prawem do samoobrony uznanym przez Kartę NZ

- SFORMUŁOWAŁA następujący Kodeks Postępowania oraz Warunki Operacyjne:

KRYTERIUM 1

Uwzględnianie międzynarodowych zobowiązań Państw Członkowskich UE, w szczególności sankcji dekretowanych przez Radę Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz stanowionych przez Wspólnotę, porozumień o nieprolifracji i w innych sprawach, jak również innych zobowiązań międzynarodowych.

Należy odmówić wydania licencji eksportowej, jeśli przyznanie jej byłoby sprzeczne między innymi z:

- a) międzynarodowymi zobowiązaniami Państw Członkowskich i ich zobowiązaniem do wprowadzania embargo na broń nałożonego przez ONZ, OBWE i UE;
- b) międzynarodowymi zobowiązaniami Państw Członkowskich w ramach Traktatu o Nierozprzestrzenianiu Broni Jądrowej, Konwencji o Zakazie Broni Biologicznej i Toksycznej oraz Konwencji o Zakazie Broni Chemicznej;
- c) zobowiązaniami Państw Członkowskich w ramach Grupy Australijskiej; Reżimu Kontrolnego Technologii Rakietowych; Grupy Dostawców Jądrowych i Porozumienia z Wassenaar;
- d) zobowiązaniami Państw Członkowskich do nie eksportowania w jakiegokolwiek formie min przeciwpiechotnych.

KRYTERIUM 2

Respektowanie praw człowieka w państwie końcowego przeznaczenia.

Oceniwszy postawę kraju odbiorcy względem stosownych zasad ustanowionych przez międzynarodowe instrumenty praw człowieka, Państwa Członkowskie będą:

- a) odmawiać przydzielania licencji eksportowych, jeśli istnieje wyraźne ryzyko, że proponowany eksport mógłby być użyty dla wewnętrznych represji;
- b) zachowywać specjalną ostrożność i czujność w przydzielaniu licencji, w każdym przypadku biorąc pod uwagę charakter tego wyposażenia, dla krajów gdzie zostały stwierdzone przez kompetentne organy ONZ, Rady Europy lub UE poważne pogwałcenia praw człowieka.

Z tych względów, do sprzętu który może być użyty dla wewnętrznych represji będzie zaliczane między innymi wyposażenie, co do którego są dowody używania przez proponowanego użytkownika końcowego tego lub podobnego wyposażenia do wewnętrznych represji, lub gdy są powody do przypuszczeń, że może nastąpić zmiana deklarowanego użytkownika końcowego lub sposobu końcowego wykorzystania sprzętu i użycie go do represji wewnętrznych. Zgodnie z §1 Warunków Operacyjnych niniejszego Kodeksu, charakter tego sprzętu należy rozważać ostrożnie, szczególnie jeżeli zamierzone jest jego wykorzystywanie dla celów bezpieczeństwa wewnętrznego.

Wewnętrzne represje obejmują między innymi, tortury i inne okrutne, niehumanitarne i poniżające traktowanie lub kary, zbiorowe lub samowolne egzekucje, zniknięcia, samowolne aresztowania i inne większe pogwałcenia praw człowieka i podstawowych wolności, jak określono w odpowiednich międzynarodowych instrumentach praw człowieka, włącznie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i Międzynarodową Konwencją Praw Cywilnych i Politycznych.

KRYTERIUM 3

Wewnętrzna sytuacja w państwie końcowego przeznaczenia, jako funkcja istnienia napięć i konfliktów zbrojnych.

Państwa Członkowskie nie będą zezwalać na eksport, który mógłby prowokować lub przedłużać istniejące konflikty zbrojne lub pogorszyć istniejące napięcia lub konflikty w państwie końcowego przeznaczenia.

KRYTERIUM 4

Zachowanie pokoju, bezpieczeństwa i stabilności w regionie.

Państwa Członkowskie nie będą wydawać licencji eksportowych, jeżeli istnieje wyraźne ryzyko, że zamierzony odbiorca chciałby użyć sprzętu, mający być przedmiotem eksportu, w celach agresywnych przeciwko innemu państwu lub przy pomocy siły wysuwać roszczenia terytorialne.

Podczas rozważania ryzyka, Państwa Członkowskie będą brać pod uwagę między innymi:

- a) prawdopodobieństwo lub istnienie konfliktu zbrojnego między odbiorcą a innym państwem;
- b) roszczenia terytorialne przeciwko innemu państwu, które w przeszłości odbiorca próbował zrealizować, lub groził ich zrealizowaniem za pomocą siły;
- c) czy byłoby prawdopodobne użycie wyposażenia inaczej, niż dla uzasadnionego narodowego bezpieczeństwa i obrony odbiorcy;
- d) konieczność uniknięcia negatywnego wpływu, w jakikolwiek inny sposób, na stabilność w regionie.

KRYTERIUM 5

Bezpieczeństwo Państw Członkowskich i terytoriów, za których zewnętrzne stosunki są odpowiedzialne Państwa Członkowskie, jak również bezpieczeństwo państw zaprzyjaźnionych i sprzymierzonych:

Państwa Członkowskie wezmą pod uwagę:

- a) potencjalny skutek proponowanego eksportu dla ich interesu obronnego i bezpieczeństwa własnego oraz ich przyjaciół, sprzymierzeńców i innych Państw Członkowskich, uznając jednocześnie, że czynnik ten nie będzie miał wpływu na kryterium respektowania praw człowieka i na równowagę, pokój i bezpieczeństwo w regionie;
- b) ryzyko wykorzystania towarów przeciwko siłom zbrojnym: ich własnym, zaprzyjaźnionym, sojuszniczym lub innym Państw Członkowskich;
- c) ryzyko niepożądanego przetworzenia lub niezamierzonego transferu technologii.

KRYTERIUM 6

Zachowanie się kraju kupującego w stosunku do społeczności międzynarodowej, w szczególności: jego nastawienia do terroryzmu, charakteru jego sojuszy i respektowania przez niego prawa międzynarodowego.

Państwa Członkowskie wezmą pod uwagę istniejące dane nt. kraju kupującego, dotyczące:

- a) popierania lub zachęcania do terroryzmu i międzynarodowej zorganizowanej przestępczości;
- b) jego postępowania zgodnie z międzynarodowymi postanowieniami, w szczególności o niestosowaniu siły, włącznie z międzynarodowym prawem humanitarnym stosowanym do konfliktów międzynarodowych i lokalnych;
- c) jego zaangażowania w dziedzinie nieprolifracji i innych obszarów kontroli i rozbrojenia, w szczególności podpisanie, ratyfikacja i stosowanie odpowiednich konwencji o kontroli zbrojeń i rozbrojeniu w związku z punktem b) Kryterium Pierwszego.

KRYTERIUM 7

Istnienie ryzyka, że nastąpi zmiana przeznaczenia sprzętu w kraju nabywcy lub że będzie on reeksportowany na niepożądanych warunkach.

Dla oceny wpływu proponowanego eksportu na kraj importujący i oszacowania ryzyka czy towary eksportowane mogą zmienić przeznaczenie i trafić do niepożądanego użytkownika, należy rozważyć następujące czynniki:

- a) uzasadniony interes obronności i bezpieczeństwa wewnętrznego kraju odbiorcy, włącznie z zaangażowaniem w działalność dla utrzymania pokoju w ramach aktywności NZ lub w inne misje pokojowe;

- b) techniczną zdolność kraju odbiorcy do użytkowania danego sprzętu;
- c) zdolność kraju odbiorcy do wyegzekwowania efektywnej kontroli eksportu;
- d) ryzyko, że broń może być reeksportowana lub przeznaczona dla organizacji terrorystycznych (w tym kontekście, szczególnie ostrożnie powinien być rozpatrywany sprzęt antyterrorystyczny).

KRYTERIUM 8

Zgodność, /kompatybilność/ eksportowanej broni z technicznymi i ekonomicznymi możliwościami kraju odbiorcy, biorąc pod uwagę żądanie, że państwa powinny zaspokajać swoje uzasadnione potrzeby bezpieczeństwa i obronności przy jak najmniejszej dysproporcji pomiędzy poziomem uzbrojenia i zasobów ekonomicznych.

Państwa Członkowskie będą brały pod uwagę, w świetle informacji z odpowiednich źródeł takich jak: raporty Programu Rozwoju NZ (UNDP), Banku Światowego, Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF) i Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego (OECD), czy proponowany eksport mógłby poważnie zahamować obecny rozwój kraju odbiorcy. W tym kontekście będą one rozpatrywać poziom wydatków militarnych i socjalnych, biorąc pod uwagę także pomoc UE lub dwustronną.

WARUNKI OPERACYJNE

1. Każde Państwo Członkowskie będzie oceniać wnioski o udzielanie licencji eksportowych na sprzęt wojskowy rozpatrując indywidualnie każdy przypadek z zachowaniem wymagań Kodeksu.
2. Kodeks nie narusza praw Państw Członkowskich do stosowania własnej, bardziej restrykcyjnej polityki.
3. Państwa Członkowskie będą przekazywały kanałami dyplomatycznymi szczegóły dotyczące licencji na sprzęt wojskowy odrzuconych zgodnie z Kodeksem, wraz z wyjaśnieniami dlaczego odmówiono wydania licencji. Szczegóły dla notyfikacji odmowy, zarysowane są szkicowo na załączonym formularzu (Aneks).

Zanim Państwo Członkowskie udzieli licencji, której odmówiono na zasadniczo ten sam rodzaj transakcji w innym Państwie lub Państwach Członkowskich w ciągu ostatnich trzech lat, skonsultuje się ono z Państwami, które wydały odmowę (y).

Jeżeli po konsultacjach Państwo Członkowskie, mimo wszystko zdecyduje się udzielić licencji, poinformuje ono Państwa, które wydały odmowę, dając szczegółowe wyjaśnienie powodów wydania licencji.

Decyzja o transferze (dostawie) lub odmowie transferu (dostawy) określonego sprzętu wojskowego pozostaje w dyskrekcji każdego Państwa Członkowskiego. Rozumie się, że odmowa licencji miała miejsce wówczas, gdy Państwo Członkowskie odrzuciło autoryzację faktycznej sprzedaży lub fizycznego eksportu podmiotów sprzętu wojskowego, a gdy w przeciwnym wypadku zostałyby uruchomiona sprzedaż lub zawarcie stosownego kontraktu.

W tym kontekście, odmowa wymagająca notyfikowania, zgodnie z przepisami narodowymi, może obejmować odmowę zezwolenia na rozpoczęcie negocjacji lub odpowiedź negatywną na formalne zapytanie wstępne dotyczące poszczególnego zamówienia.

4. Państwa Członkowskie będą utrzymywały takie odmowy i konsultacje w tajemnicy i nie będą wykorzystywały ich dla osiągnięcia korzyści handlowych.
5. Państwa Członkowskie opracują, w celu jak najwcześniejszego przyjęcia, ogólną listę sprzętu wojskowego objętego przez Kodeks, bazując na podobnych listach narodowych i międzynarodowych. Do tego czasu Kodeks będzie działał na podstawie narodowych list kontroli uwzględniając stosowne elementy z odpowiednich list międzynarodowych.

6. Kryteria Kodeksu oraz procedury konsultacji wprowadzone w punkcie 3 Warunków Operacyjnych stosują się także do towarów podwójnego zastosowania - jak określono w Aneksie 1 Decyzji Rady 94/942/CFSP ⁽¹⁾ - gdy są podstawy do przypuszczenia, że ostatecznym użytkownikiem tych towarów będą siły zbrojne, lub siły bezpieczeństwa wewnętrznego, lub podobne jednostki w kraju odbiorcy.
7. W celu zmaksymalizowania efektywności Kodeksu Państwa Członkowskie będą działały w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (CFSP) w celu wzmocnienia kooperacji i popierania ich współdziałania w zakresie eksportu broni konwencjonalnej.
8. Każde Państwo Członkowskie, w trybie niejawnym, będzie przekazywało innym Państwom Członkowskim roczne sprawozdania z eksportu obronnego i o stosowaniu Kodeksu. Sprawozdania te będą dyskutowane na corocznych spotkaniach odbywanych w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (CFSP). Spotkanie dokona także przeglądu działania Kodeksu, określi ewentualne poprawki, które należy wprowadzić i przedłoży Radzie sprawozdanie zbiorcze oparte na przyczynkach z Państw Członkowskich.
9. Państwa Członkowskie, jeśli uznają za stosowne, ocenią wspólnie w ramach CFSP sytuację potencjalnych i faktycznych odbiorców eksportu broni z Państw Członkowskich w świetle zasad i kryteriów Kodeksu.
10. Uznaje się, że Państwa Członkowskie, tam gdzie jest stosowne, mogą także wziąć pod uwagę wpływ proponowanego eksportu na ich interesy ekonomiczne, socjalne, handlowe i przemysłowe, ale czynniki te nie mogą wpływać na stosowanie powyższych kryteriów.
11. Państwa Członkowskie dołożą wszelkich starań dla zachęcenia innych państw eksportujących broń do podpisania zasad niniejszego Kodeksu.
12. Niniejszy Kodeks i Warunki Operacyjne zastępują wcześniejsze opracowania Wspólnych Kryteriów z 1991 i 1992 r.

⁽¹⁾ OJL367, 31.12.1994, P.S Decyzji ostatnio poprawionej przez Decyzję 98/232JCSFP (OJL 92. 25.3..1998.p1)